

Zadanie 1.8 Wykonywanie analiz jakości substancji czynnych i środków ochrony roślin na rzecz kontroli urzędowej obrotu środkami ochrony roślin

Kierownik zadania: mgr Joanna Rolnik

Zgodnie z artykułem 68 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 października 2009 r. (Rozporządzenie 1107/2009) kraje członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane do przeprowadzania urzędowej kontroli jakości środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu. W Polsce zadanie to realizuje Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN) we współpracy z Instytutem Ochrony Roślin – Państwowym Instytutem Badawczym (IOR – PIB). Finansowanie tych działań pochodzi z dotacji celowej przyznawanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Badania prowadzone są w Laboratorium Badania Jakości Środków Ochrony Roślin w Oddziale w Sośnicowicach, specjalizującym się w analizach składu i właściwości fizykochemicznych środków ochrony roślin.

Celem zadania była ocena jakości środków ochrony roślin dostępnych na polskim rynku w celu sprawdzenia, czy spełniają one wymogi określone podczas procesu rejestracji oraz wytyczne zawarte w podręczniku „Manual on Development and Use of FAO and WHO Specifications for Pesticides”. Próbkę środków ochrony roślin do badań były pobierane w oryginalnych, jednostkowych opakowaniach przez inspektorów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa zgodnie z harmonogramem ustalonym przez Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa (GIORiN). Program kontroli urzędowej obejmował dwa typy kontroli: kontrolę podstawową, polegającą na ocenie jakości środków ochrony roślin celowo pobranych z sieci handlowych oraz kontrolę interwencyjną, ukierunkowaną na rozpatrywanie skarg i reklamacji oraz analizie przypadków związanych z postępowaniami administracyjnymi, fałszerstwami środków ochrony roślin, a także dochodzeniami prowadzonymi przez policję i prokuraturę. Badania przeprowadzono zgodnie z obowiązującym w Laboratorium systemem ISO/IEC 17025:2018-02, opierając się na metodach własnych oraz wytycznych Collaborative International Pesticides Analytical Council. Zakres badań był dostosowany do formulacji analizowanego środka ochrony roślin i obejmował:

Badania właściwości fizycznych, chemicznych i technicznych, w tym:

- zwilżalność,
- trwałość piany,
- oznaczenie zawieszalności,
- stabilność dyspersji,
- oznaczenie stopnia rozpuszczalności i stabilności roztworu,
- wartość pH,

- pozostałość na sicie mokrym,
- oznaczenie zawartości wody metodą Karla Fischera,
- kwasowość/zasadowość,
- oznaczenie zdolności emulgowania, reemulgowania oraz stabilności emulsji,
- badanie organoleptyczne.

Ocenę tożsamości i zawartości substancji czynnych, istotnych zanieczyszczeń oraz składników obojętnych (przy użyciu metod klasycznych oraz technik GC–FID, GC–ECD, GC–NPD, GC–MS, HS–GC–MS, LC–MS/MS, LC–DAD).

Profilowanie odpowiednimi technikami lub ich kombinacją – w przypadku posiadania środka referencyjnego, poprzez porównanie profilów chromatograficznych.

W 2024 r. Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Roślin i Nasiennictwa (dane na dzień 22.11.2024) pobrały 309 z planowanych 310 próbek środków ochrony roślin do badań. Przeprowadzono analizy dla 303 próbek, natomiast 6 pozostaje w trakcie badań. Spośród dostarczonych próbek, 252 pochodziło z kontroli podstawowej a 57 z kontroli interwencyjnej. W przypadku próbek z kontroli podstawowej stwierdzono jeden przypadek odstępstw od dopuszczalnych wymagań określonych w dokumentacji rejestracyjnej oraz wymaganiach przewodnika FAO/WHO, co skutkowało decyzją o wycofaniu tych towarów z obrotu. Natomiast w przypadku próbek z kontroli interwencyjnej stwierdzono większą liczbę nieprawidłowości – w 19 przypadkach towar reprezentowany przez badane próbki nie został dopuszczony do obrotu handlowego i użytku. Po zakończeniu analiz wyniki zostały zebrane w sprawozdaniach, które zawierały opinie dotyczące dopuszczenia lub wycofania z obrotu partii towarów odpowiadających dostarczonym próbkom oraz ich stosowania na terenie Polski. Sprawozdania te przekazano do Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa.